

\ Raadsvoorstel

Zaak 322228

Onderwerp: Regionaal Afstemmingskader GOVI's Parkstad

Openbaarheid: Openbaar

Portefeuillehouder: Wethouder Braun

Datum Raad: 9 februari 2023

\ Samenvatting

Onderhavig raadsvoorstel omvat het 'Regionaal Afstemmingskader GOVI's Parkstad'. Het regionaal afstemmingskader bevat het toekomstperspectief voor de leefomgeving van Parkstad richting 2040 en is de regionale bouwsteen voor de gemeentelijke omgevingsvisie. Het is geen hard kader met strikte planologische sturingsprincipes, maar juist een inspirerend vergezicht gericht op het samenbrengen van kwaliteiten en opgaven op alle schaalniveaus.

Dit regionaal afstemmingskader bevat daarmee het toekomstperspectief voor de leefomgeving van Parkstad richting 2040 en is de regionale bouwsteen voor de gemeentelijke omgevingsvisie.

\ Conceptbesluit

1. In te stemmen met het 'Regionaal Afstemmingskader GOVI's Parkstad' als regionale bouwsteen voor de Omgevingsvisie van de gemeente Voerendaal.

\ Grondslag

De nu voorliggende '1.0-versie' is de eerste versie die ter besluitvorming aan de gemeenteraden wordt voorgelegd. Het stuk heeft in tegenstelling tot de gemeentelijke omgevingsvisie (GOVI) geen juridische status onder de Omgevingswet, maar bindt de gemeenten wel onderling ten aanzien van de regionale kwaliteiten, opgaven en ambities die in iedere GOVI worden meegenomen. Ook committeren de gemeenteraden zich hiermee aan een gezamenlijk proces om de GOVI's voor wat betreft de regionale aspecten onderling af te stemmen.

\ Aanleiding

\ Doel

Middels onderhavig raadsvoorstel wordt beoogd het 'Regionaal Afstemmingskader GOVI's Parkstad' als bouwsteen te laten gelden voor de Voerendaalse omgevingsvisie.

\ Argumenten en kanttekeningen

Inleiding

Het regionaal afstemmingskader is een dynamisch document. De nu voorliggende '1.0-versie' is de eerste versie die ter besluitvorming aan de gemeenteraden wordt voorgelegd. Het stuk heeft in tegenstelling tot de gemeentelijke omgevingsvisie (GOVI) geen juridische status onder de Omgevingswet, maar bindt de gemeenten wel onderling ten aanzien van de regionale kwaliteiten, opgaven en ambities die in iedere GOVI worden meegenomen. Ook committeren de gemeenteraden zich hiermee aan een gezamenlijk proces om de GOVI's voor wat betreft de regionale aspecten onderling af te stemmen (zie het onderdeel 'uitvoering' in dit raadsvoorstel en hoofdstuk 5 in het afstemmingskader).

Inventarisatie

De inhoud van het regionaal afstemmingskader is tot stand gekomen na een uitvoerige thematische inventarisatie van de hieronder genoemde thema's en waarbij per thema de hieronder genoemde aspecten in beeld zijn gebracht.

Thema's:

- landschap en identiteit;
- bodem en water;
- landbouw;
- cultuurhistorie en archeologie;
- wonen en leefbaarheid;
- mobiliteit;
- economie;
- vrijetijdseconomie/toerisme;
- energietransitie;
- grensoverschrijdende samenwerking;
- gezondheid en sociaaleconomische structuur;
- klimaat;
- circulaire economie.

Aspecten:

- kwaliteiten;
- trends en ontwikkelingen;
- opgaven;
- conflicten en aandachtspunten;
- bestaand strategisch beleid;
- ontbrekende onderwerpen;
- ontwikkelingen in Zuid-Limburg/grensgebied.

Voor zover mogelijk zijn de aspecten ook op kaart geduid. De inventarisatie is op aanvraag beschikbaar bij de Stadsregio.

Na de thematische inventarisatie is de thematische/sectorale opbouw zoveel mogelijk verlaten en is het document vanuit een integraal perspectief opgebouwd. Het benoemt in achtereenvolgende hoofdstukken de regionale kwaliteiten, opgaven en het toekomstperspectief richting 2040.

Kwaliteiten

Het regionaal afstemmingskader onderscheidt vijf overkoepelende kwaliteiten voor de regio Parkstad, welke in hoofdstuk 2 uitgebreid worden toegelicht:

1. Uniek grensoverschrijdend landschap;
2. Plek voor iedereen;
3. Geschiedenis rijk in variatie;
4. Uitersten en contrasten;
5. Euregionale agglomeratie.

Opgaven

Hoofdstuk 3 geeft een beschrijving van de regionale ruimtelijke opgaven.

Toekomstperspectief en ambities

Het toekomstperspectief luidt "Een grenzeloze regio" en bestaat uit drie onderliggende deelperspectieven, die gerelateerd zijn aan het 'people, planet, profit' principe:

1. (People): Leefbare, vitale en gezonde wijken en kernen;
2. (Planet): Toekomstbestendig Limburgs landschap;
3. (Profit): Nieuwe oplossingen voor oude uitdagingen

De deel perspectieven bestaan ieder uit een set van ambities. Deze worden uitvoerig beschreven in hoofdstuk 4. Schematisch zijn de deelperspectieven en ambities weergegeven op pagina 14 en 15 van het afstemmingskader.

Het regionaal afstemmingskader is een verzameling van de genoemde ambities, maar er worden in dit stadium nog geen keuzes of afwegingen gemaakt tussen de verschillende ambities. Dat kan aan de hand van het model op pagina 14 en 15 wel voor afzonderlijke gemeenten of deelgebieden. Die slag wordt gemaakt in de volgende versie van het afstemmingskader.

Argumenten

Het afstemmingskader is gebaseerd op vigerend beleid en afspraken Het Regionaal Afstemmingskader vormt geen nieuw beleid. In het voorliggende document omschrijft de regio, t.a.v. de leefomgeving, haar kernkwaliteiten, opgaven en toekomstperspectief inclusief ambities. Dit zijn geen nieuwe uitgangspunten maar continuering van bestaand beleid en uitgangspunten. Zo bouwt het document voort op de Intergemeentelijke Structuurvisie Parkstad 2030 en zijn o.a. de Strategische Agenda van de Stadsregio, de Structuurvisie Wonen Zuid-Limburg en de Structuurvisie Ruimtelijke Economie Zuid-Limburg als basis gebruikt voor de inventarisatie van onderwerpen die in het afstemmingskader opgenomen moeten worden.

Het afstemmingskader zorgt voor een eenduidige basis

Zoals eerder aangegeven stelt iedere gemeente één gemeentelijke omgevingsvisie op. Door nu commitment uit te spreken voor dit Regionaal Afstemmingskader gaan alle gemeenten uit van dezelfde regionale basis, bij de doorvertaling naar de gemeentelijke omgevingsvisie. Bovendien bevordert het de samenwerking bij het opstellen van de omgevingsvisies en ander instrumentarium onder de Omgevingswet. Het regionaal afstemmingskader gaat uit van de reeds vastgestelde governance binnen Parkstad, zoals vastgelegd in de Gemeenschappelijke Regeling.

De fysieke leefomgeving eindigt niet bij de gemeentegrens

Op vele schaalniveaus wordt gewerkt aan ruimtelijke visies en plannen. Het is onmogelijk om vanuit iedere gemeenten in alle trajecten afzonderlijk te participeren. Vanuit de stadsregio Parkstad wordt daarom in vrijwel al deze bovenregionale trajecten in meer of mindere mate geparticipeerd. Het regionaal afstemmingskader helpt bij de positionering van de regio en gemeenten in deze trajecten, bij de vertaling van de bovenregionale schaal naar gemeentelijke omgevingsvisies en andersom. Hiermee wordt invulling gegeven aan de wettelijke vereisten uit de Omgevingswet:

"De Omgevingswet zegt dat een bestuursorgaan bij de uitoefening van zijn taken of bevoegdheden rekening houdt met de taken van andere bestuursorganen. En zo nodig met andere bestuursorganen afstemt. De omgevingsvisie is 'zelfbindend' voor de bestuurslaag die het heeft opgesteld. Zelfbindend betekent dat het opgestelde document (de omgevingsvisie) alleen verplichtingen schept voor degene die het document heeft gemaakt. De omgevingsvisie van het Rijk en van de provincies werken dus niet rechtstreeks door in de omgevingsvisie van de gemeente.

De omgevingswet kent wel het zorgvuldigheids- en motiveringsbeginsel. De gemeenteraad of Provinciale Staten moeten in hun omgevingsvisie laten zien dat zij de omgevingsvisies van andere relevante bestuursorganen hebben betrokken bij het opstellen van hun eigen visies (artikel 2.2 en 3.3 Omgevingswet). De wet doet geen uitspraken over wat dat precies is, 'hebben betrokken'. Verondersteld mag worden dat de minimale eis is dat het bestuursorgaan naar de andere omgevingsvisies heeft gekeken. En dat het zo mogelijk hier wat mee doet in de eigen omgevingsvisie".

Kanttelingen

Het voorliggende 'Regionaal Afstemmingskader GOVI's Parkstad' heeft géén juridische status. Het is een afspraak tussen Parkstadgemeente om gezamenlijk te werken aan diverse thema's en deze te vertalen in de gemeentelijke Omgevingsvisie. Aan dit voorstel zitten geen kanttekeningen en/of risico's.

\ Relaties met programmabegroting en/of visiedocument

Omgevingsvisie Voerendaal 2016-2030

Dit afstemmingskader heeft een relatie met de 'Omgevingsvisie Voerendaal 2016-2030', zoals vastgesteld op 22 december 2016.

\ Financiële, juridische en organisatorische consequenties

Financiële consequenties

Met de vaststelling van het voorliggende afstemmingskader zijn geen kosten gemoeid.

Juridische consequenties

Beoogd wordt deze '1.0-versie' van het regionaal afstemmingskader door de zeven gemeenteraden in Parkstad te laten vaststellen als bouwsteen voor de gemeentelijke omgevingsvisies. Dat betekent dat het een samenwerkingsdocument is dat de gemeenten onderling bindt, ook al heeft het geen formele status onder de Omgevingswet. Doelstelling is dat de gemeenten zich committeren aan de inhoud van dit document en het afstemmingskader door vertalen in de gemeentelijke omgevingsvisies. De precieze doorvertaling vindt tijdens het opstellen van de GOVI plaats.

Het voorliggende 'Regionaal Afstemmingskader GOVI's Parkstad' betreft dus een buitenwettelijk afsprakenkader als bouwsteen voor de GOVI's. Dit betreft de versie die nu ter besluitvorming voorligt. Een strikt formele juridische binding is dus niet aan de orde ten aanzien van onderhavig afstemmingskader. De vraag of het afstemmingskader uiteindelijk een wettelijke status krijgt onder de Omgevingswet als gebiedsgericht programma wordt gezien bij een uiteindelijke actualisatie van het afstemmingskader.

Organisatorische consequenties

Vaststelling van het 'Regionaal Afstemmingskader GOVI's Parkstad' zorgt niet direct voor een vraag aan menskracht. Indirect zal dit landen binnen een uiteindelijke herziening van de gemeentelijke Omgevingsvisie, waarbij in dat geval de doorvertaling van het afstemmingskader zal plaatsvinden in aanvulling op de reeds bestaande gemeentelijke Omgevingsvisie.

\ Bekendmaking, uitvoering en communicatie

Bekendmaking

Het 'Regionaal Afstemmingskader GOVI's Parkstad' betreft een buitenwettelijk afsprakenkader in de 1.0-versie (dit betreft de versie die nu voorligt). Van een juridische binding is derhalve geen sprake. Een wettelijke verplichting omtrent (elektronische) publicatie/bekendmaking (op bijvoorbeeld gemeentebd.nl) is derhalve ook niet aan de orde.

Uitvoering

In het regionaal afstemmingskader is hoofdstuk 5 'Routekaart' opgenomen, waarin staat beschreven op welke wijze de komende periode wordt samengewerkt bij het opstellen van de gemeentelijke omgevingsvisies, het daarin doorvertalen van het regionaal afstemmingskader en het actualiseren van het regionaal afstemmingskader. De inhoud van het afstemmingskader wordt vertaald naar de Omgevingsvisie van de gemeente Voerendaal.

Voor het regionaal afstemmingskader wordt een structurele actualisatiecyclus aangehouden van tenminste eens in de vier jaar. Bij vaststelling in Q1 2023 betekent dit dat uiterlijk in Q1 2027 een geactualiseerd stuk aan de raden wordt voorgelegd. Daarbij moet opgemerkt worden, dat in 2023 en 2024 op (boven)regionaal en gemeentelijk schaalniveau diverse ruimtelijke trajecten worden doorlopen en afgerond. Denk aan een actualisatie van de NOVI, het Ontwikkelperspectief voor het NOVEX-gebied Zuid Limburg, de 'ruimtelijke puzzel' in het kader van de NOVEX, het traject "Zuid-Limburg in Europe Context" en niet op de laatste plaats de gemeentelijke omgevingsvisietrajecten. Die laatstgenoemde trajecten kennen ieder hun eigen dynamiek en tempo, waarbij we ervan uitgaan dat deze wel allemaal voor 1 januari 2025 afgerond moeten zijn. Daarom wordt per januari 2025 al bekeken of de uitkomsten uit deze trajecten aanleiding geven tot een eerdere actualisatie van het regionaal afstemmingskader.

Communicatie

Vanuit transparantie en openheid richting onze burgers en geïnteresseerde wordt het 'Regionaal Afstemmingskader GOVI's Parkstad' wel opgenomen op de gemeentelijke website. Op deze manier is het kader voor iedereen online raadpleegbaar. Tevens vindt publicatie plaats via de kanalen van Stadsregio Parkstad Limburg en wordt het kader na besluitvorming door alle gemeenteraden middels een persbericht van de Stadsregio onder de aandacht gebracht.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN VOERENDAAL

namens dezen,
de secretaris,

C.J.H.M. Janssen

Dit document is elektronisch aangemaakt en elektronisch ondertekend.